

за снабдяване

този форма на снабдяване с на работна ръка, е 1,75. В стопанствата прилагачи частична и сезонна заетост, средния брой на заетите лица е съответно 2,37 и 3,98.

Тези цифри дават нова представа за ефективната структура на снабдяване с работна сила в българските стопанства на сегашния етап на развитие на отрасъла. Те показват, че почти всички ферми използват постоянна заетост като най-ефективна форма за снабдяване с труд, докато частичната и сезонната заетост се използват от по-малък дял стопанства. В същото време, средните потребности на стопанствата в страната от постоянни заети работници са значително по-малки в сравнение с нуждите от частично и сезонно заети работници – съответно 35% и 127% в прилагачите тези форми на снабдяване с труд стопанства. Въпреки това обаче, в съвкупната работна сила на отрасъла, постоянно заетите са с 57% повече от заетите частично, и с около три четвърти от заетите сезонно.

Почти всички стопанства, използващи частична и сезонна заетост, прилагат и постоянна заетост. Следователно, постоянната заетост е най-важната (критична) форма за снабдяване с работна сила в българските ферми. Значителна част от стопанствата, използващи постоянна заетост, прилагат и частична заетост, за да осигурят необходимата им работната сила. Освен това всички стопанства, наемащи сезонни работници, прилагат и форма на снабдяване на работна сила за частична заетост. А значителен дял (58%) от стопанствата, използващи постоянна и частична заетост, прилагат едновременно и сезонно снабдяване с труд. Следователно, фермите в страната прилагат едновременно различни форми на заетост на работната сила, за да се оптимизира снабдяването с труд в съответствие с техните мениджърски възможности и технологични нужди.

Структурата на снабдяване на работна сила в земеделските стопанства позволява да се направят

важни изводи за съвременната фермерска икономика в специфичната социална, институционална, пазарна и природна среда на страната.

Първо, тя показва, че количеството на силно специфичния за фермата човешки капитал (постоянно и до известна степен частично заети лица) и възможностите за вътрешностопанско разделение и/или коопериране на труда (постоянно, частично и сезонно заети лица) за реализиране на технологичните икономии на размери и мащаби в границите на

отделната ферма са относително малки.

Тя също така потвърждава добре известен от учебниците по икономика и от широко разпространената международна практика факт, че за разлика от други отрасли, типът ферма (семейна, партньорство с малко членове) и размерът (границите) на фермата, се определят и тяхното разширяване ограничават от високите транзакционни разходи за координация, управляване, стимулиране, наблюдение и контрол на опортюнизма на членовете на коалицията и на несемеиния наеман труд.

Освен това, когато се развиват пазарите за снабдяване с ресурси, продукти и услуги, и се подобряват процесите на договаряне и изпълнение на договореностите (разходите за транзакции за външно снабдяване намаляват), тогава става практически възможно максималното разширяване на дейността на фермата (реализиране на съществувания потенциал за технологични икономии от мащаба и мащаби).

Второ, настоящата структура на снабдяване с работна сила във фермите показва значението им като източник на доходи за селското и (част от) градското население в настоящия етап на развитие. Българските ферми са основен, но не и значим източник за осигуряване на доходи на (селското и градското) население.

Относителният принос на фермите към постоянния доход не е голям, тъй като е важен само за една трета от общата работна сила в сектора. Независимо от това обаче, абсолютният принос на стопанствата в икономиката на селските райони е значителен, имайки предвид големия брой стопанства в страната.

От друга страна, относителният принос на стопанствата към частичния и сезонен доход на (селското и градското) население е по-висок - по-голям среден брой на заети лица във фермите, по-голям общ брой на сезонно заета работна сила. Абсолютният принос на частичната заетост и сезонната заетост обаче е по-малко важен – само генериране на допълнителен и/или краткосрочен (сезонен) доход.

Вид на работна сила - на трудов договор и на използване в стопанството

Личността на фермерските работници и видът на трудовото възнаграждение са важни характеристики на управлението на снабдяването с труд. Почти всички ферми „наемат“ на постоянна работа собствениците на фермата и значителна част от тях (43%) членове на семейството.

На 4-а стр.

Корупцията убива земеделския бизнес

Историята на един съсипан зърнопроизводител от Нова Загора

Лилия АЛЕКСАНДРОВА

Опитът на родните земеделски производители е изпълнен както с много удовлетворение от селскостопанската работа, така и със съкрушително разочарование от средата, в която работят и която често ги изправя пред унищожителни предизвикателства за бизнеса. Пример за това, че добрата субсидия не е основният фактор, който гарантира оцеляването на фермера в българското село, е Тодор Тодоров, който в продължение на 5 години с желание обработва 150 дка слънчоглед, пшеница и царевица в землищата на селата Радево и Прохорово в община Нова Загора.

Въпреки сигурния пазар, добрите изкупни цени и субсидиите за пшеницата, царевицата и слънчогледа, които произвежда до 2020-та година, бизнесът на Тодор не успява да оцеее след кражбите на селскостопанска продукция от неговото ниви, така и на техника от стопанството му. Днес той не е регистриран фермер, но земеделието сякаш е влязло в кръвта му и Тодор планира отново да засее зърнени култури и да се впише като земеделски производител.

„Имам намерение пак да се регистрирам и да започна работа, но има много несигурност. Първата година е най-трудно, защото например сега като се регистрирам, годината ще бъде нулева - субсидия се получава за предходната година.

През първата година ториш и пръскаш за своя сметка

Впоследствие, когато започнеш да получаваш субсидия, тогава не е трудно, защото субсидията горедолу покрива разходите за торове, горива и препарати. Като земеделски производител сам си обработвах всичко, само от време навреме взимах човек за тракторист. Успяха да изкарам печалба.

Добивът от слънчоглед беше между 200 и 300 кг/дка в зависимост от годината, при пшеницата около 400 кг/дка, достига около 1 тон, ако ториш повече. Със 150 дка изкарвах между 20 000 и 30 000 лв.

Тодор Тодоров е със земеделието в кръвта си

на година. Грижите по отглеждане на слънчоглед, пшеница и царевица отнемаше не повече от 1 месец-месец и половина сумарно за годината. През останалото време си свободен и може да се занимаваш с нещо друго. Имам лозе, за което все още се грижа“, разказа стопанинът пред „Български фермер“.

Тук обаче свършват подкрепящите фактори за дейността на Тодор като земеделски производител в Новозагорско и започват унищожителните проблеми: „В България **дори да хванеш крадците, накрая се оказва, че трябва да им платиш, след като са те ограбили**

Не можех да повярвам, че може да се случи, но се случи...“, посочи стопанинът и обясни, че той сам успява да хване крадеца на селскостопанската техника в собственото си стопанство. Така впоследствие става страна по различни дела: „По единия случай на грабеж на селскостопанска техника беше образувано наказателно дело. Крадецът се призна за виновен и съдът му даде пробация. Това за мен не е справедливост - машините ми ги няма, бяха продадени на черно. Заведох гражданско дело срещу крадеца, за да ми плати машините, но дадох 10 пъти по-ниска оценка от реалната стойност на машините – дискова брана и два култиватора. В същото време крадецът заведе дело срещу мен за това, че съм го бутнал и той е паднал, когато го хванах – наистина така се получи. Осъдиха ме за

средна телесна повреда и да платя 10 000 лв. Реално аз получих 5 000 лв. за машините, а платих двойно повече. Оказа се, че крадецът излезе на печалба, отделно продаде машините на черно.“

Друго престъпление в нива със слънчоглед на Тодор също остава без възмездие. „В продължение на седмица една пастирка е изхранвала стадото си в моята нива със слънчоглед. Хванахме я заедно със свидетел. Агроном установи, че 99% от 20 дка нива са унищожени – до толкова, че не можеше да се установи какъв сорт е слънчогледът, който съм засял. Същият съдия, който отсъди по предишните две дела, отхвърли моя иск и платих разносните за делото на този, който унищожил моята нива“, разказва стопанинът. Според него

корупцията в съдебната система е основната причина за липсата на правосъдие

в описаните случаи.

След тези дела Тодор Тодоров не успява да възстанови дейността си и да обработва земята си: „В един момент вече не знаех какво да правя. Иначе бях доволен от земеделието. Занимавал съм се и с други неща, управлявал съм текстилно предприятие със 100-200 работника, но земеделието е много по-спокойна работа, защото разчиташ на себе си. Само когато се наложи, наемаш един-двама души на помощ. През последните години успях да си набавя почти всички необходими селскостопански машини – трактор, сеялка, плуг, култиватор – всички втора употреба. Засега давам земя под аренда“, казва стопанинът и допълва:

„В нашия район няма вече хора. Не само в селата, дори градът се обезлюдява. Няма с кого да работиш. Почвите са плодородни, климатът е добър, отглежда се всичко – праскови, ябълки, кайсии и всякакви овошки. Тази година цветовете измръзнаха и за съжаление нищо няма да могат да изкарат от тях. Лошото е, че откраднаха тръбите на каналите за напояване. Има вода в язовир Жребчево, но няма как да стигне до нас.“

СОРА-COGECA:

„Историческа грешка“ би била ОСП само с един стълб

Фермерската лобистка организация Сора-Cogesa поиска спешна среща с председателя на Европейската комисия заради предложението на институцията, Общата селскостопанска политика да остане само с един стълб за финансиране.

„Цялата селскостопанска общност в Европейския съюз е дълбоко загрижена от продължаващите дискусии в Брюксел за обединяване на финансирането за Общата селскостопанска политика в един фонд, което означава премахване на ЕФГЗ и ЕЗФРСР, основите на ОСП. Това би представлявало фундаментална промяна в управлението на Многогодишната финансова рамка и би подкопало една политика, която винаги е била от съществено значение за конкурентоспособността и продоволствената сигурност на ЕС.

Замяната на двустълбовата система на ОСП с модела на национално програмиране заплашва целостта на общата политика на ЕС, отслабва единния пазар и излага на риск нашия продоволствен суверенитет и жизнеността на селските райони.

Докато Европейската комисия подготвя своето предложение за Многогодишната финансова рамка за 2025 г., ние призоваваме президента фон дер Лайен да признае селското стопанство за стратегически приоритет и

спешно да се срещне с нас.

Няма сигурност без продоволствена сигурност и няма стратегическа автономия без продоволствена автономия. Верни на духа на основателите на ЕС – архитектите на първата ни обща политика – ние призоваваме Комисията да избегне една историческа грешка и да застане твърдо в защита на единството и силата на селското стопанство в ЕС“, написаха в социалната мрежа от пресцентъра на аграрната организация.

В отвореното писмо на Сора-Cogesa до Урсула фон дер Лайен се напомня за уязвимостта на селскостопанските общности, които периодично излизат на протести от 2024 г. насам и които са изложени на „кумулятивните и противоречиви ефекти на политиките във все по-сложна пазарна среда“.

„Неотдавнашната визия на Европейската комисия за селското стопанство и храните в ЕС правилно признава стратегическото значение на сектора. Стратегическата програма на ЕС на Съвета и политическите насоки на Комисията за мандата 2024-2029 г. също признават незаменимия принос на фермерите и селските общности към икономическата и социална структура на Европа“, напомнят браншовите представители и допълват:

Сора-Cogesa настоява за увеличен

отделен бюджет за ОСП, който да бъде в състояние да финансира изпълнението на целите от Стратегическия диалог.

„Също така настоятелно призоваваме Комисията да включи автоматичен гъвкав и бърз механизъм за реагиране в рамките на МФР за коригиране на разпределените финансови средства в реално време въз основа на действително наблюдаваните темпове на инфлация, вместо на прогнозираните“, посочват фермерите и призовават:

„Винаги верни на духа на основателите на ЕС, инициатори на първата обща политика на Съюза, днес призоваваме за запазване на единството и силата, които свързват нашите селскостопански общности, а с това и целия ЕС. За да процъфтяват, нашите общности се нуждаят от повече от обещания! Имаме нужда от стабилност, предвидимост, доверие и правна сигурност.“

В рамките на Съвета на ЕС по земеделие министър Георги Тахов също призова, Общата селскостопанска политика да остане самостоятелна, с отделен и достатъчен бюджет, който да гарантира постигането на нейните цели. Следва да има общи правила на ниво ЕС за това, как държавите-членки да използват тези средства, посочи още министър Тахов.